

Огляд законодавства щодо розгляду та вирішення справ за позовами про визнання необґрунтованими активів та стягнення їх в дохід держави (у запитаннях і відповідях)

1. Яким нормативно-правовим актом запроваджено інститут визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави?

Законом України від 31.10.2019 № 263-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів».

Закон набрав чинності 28.11.2019.

2. До компетенції якого суду належить розгляд справ про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави? Склад суду.

Справи про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави розглядаються колегіально Вищим антикорупційним судом у складі трьох суддів (окрім справ, відповідачем в яких є суддя чи працівник апарату Вищого антикорупційного суду).

- частина четверта статті 23 ЦПК України

- абзац другий частини першої статті 34 ЦПК України

- частина перша статті 3, абзац 2 частини першої статті 4 Закону України «Про Вищий антикорупційний суд»

3. Судом апеляційної інстанції у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави є

Апеляційна палата Вищого антикорупційного суду, окрім справ про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, в яких відповідачем є суддя чи працівник апарату Вищого антикорупційного суду.

- частина третя статті 24 ЦПК України

- абзац другий частини першої статті 351 ЦПК України

- частина третя статті 26 ЦПК України

4. Яким судом здійснюється провадження у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, якщо відповідачем у них є суддя чи працівник апарату Вищого антикорупційного суду?

Провадження у першій інстанції здійснює місцевий суд, у межах територіальної юрисдикції якого знаходиться Вищий антикорупційний суд, а ухвалені судові рішення оскаржуються в апеляційному порядку до суду апеляційної інстанції, у межах апеляційного округу якого (території, на яку поширюються повноваження відповідного апеляційного суду) знаходиться місцевий суд, який ухвалив судові рішення, що оскаржується.

- частина третя статті 26 ЦПК України

5. До кого може пред'являтися позов про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід?

Позов про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави може бути пред'явлено до особи, яка, будучи особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, набула у власність активи, зазначені у частині другій цієї статті, та/або до іншої фізичної чи юридичної особи, яка набула у власність такі активи за дорученням особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, або якщо особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, може прямо чи опосередковано вчиняти щодо таких активів дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними.

- частина четверта статті 290 ЦПК України

6. Хто є особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування?

Такими особами є:

а) Президент України, Голова Верховної Ради України, його Перший заступник та заступник, Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр України, віце-прем'єр-міністри України, міністри, інші керівники центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України, та їх заступники, Голова Служби безпеки України, Генеральний прокурор, Голова Національного банку України, його перший заступник та заступник, Голова та інші члени Рахункової палати, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Уповноважений із захисту державної мови, Голова Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Голова Ради міністрів Автономної Республіки Крим;

б) народні депутати України, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати місцевих рад, сільські, селищні, міські голови;

в) державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування;

г) військові посадові особи Збройних Сил України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та інших утворених відповідно до законів військових формувань, крім військовослужбовців строкової військової служби, курсантів вищих військових навчальних закладів, курсантів вищих навчальних закладів, які мають у своєму складі військові інститути, курсантів факультетів, кафедр та відділень військової підготовки;

г) судді, судді Конституційного Суду України, Голова, заступник Голови, члени, інспектори Вищої ради правосуддя, посадові особи секретаріату Вищої ради правосуддя, Голова, заступник Голови, члени, інспектори Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, посадові особи секретаріату цієї Комісії, посадові особи Державної судової адміністрації України, присяжні (під час виконання ними обов'язків у суді);

д) особи рядового і начальницького складу державної кримінально-виконавчої служби, податкової міліції, особи начальницького складу органів та підрозділів цивільного захисту, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України;

е) посадові та службові особи органів прокуратури, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, дипломатичної служби, державної лісової охорони, державної охорони природно-заповідного фонду, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, і центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику;

є) Голова, заступник Голови Національного агентства з питань запобігання корупції;

- ж) члени Центральної виборчої комісії;
- з) поліцейські;
- и) посадові та службові особи інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим;
- і) члени державних колегіальних органів;
- ї) Керівник Офісу Президента України, його Перший заступник та заступники, радники, помічники, уповноважені, прес-секретар Президента України, помічники суддів.

- пункт 1 частини першої статті 3 Закону України «Про запобігання корупції»

7. Хто має право звернутися до суду з позовом про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави?

Позов про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави подається прокурором Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. У справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави щодо активів працівника Національного антикорупційного бюро України, прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури чи активів, набутих іншими особами в передбачених статтею 290 ЦПК України випадках, звернення до суду здійснюються прокурорами Генеральної прокуратури України за дорученням Генерального прокурора.

- частина перша статті 290 ЦПК України

8. Чи справляється судовий збір за подання позовної заяви у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави?

Не справляється.

- пункт 17 частини другої статті 3 Закону України «Про судовий збір»

9. Яка позовна давність застосовується до вимог про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави?

Тривалістю у чотири роки.

- частина п'ята статті 258 ЦК України

10. Коли починається перебіг строку давності за вимогами про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави?

Перебіг позовної давності починається від дня набуття оспорюваних активів відповідачем.

- частина сьома статті 261 ЦК України

11. Що може бути предметом позову про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави?

Позов пред'являється щодо:

- 1) активів, набутих після дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів», якщо різниця між їх вартістю і законними доходами

особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у п'ятсот і більше разів перевищує розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом **на день набрання чинності зазначеним Законом**, але не перевищує межу, встановлену статтею 368⁵ Кримінального кодексу України;

2) активів, набутих після дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів», якщо різниця між їх вартістю і законними доходами особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у п'ятсот і більше разів перевищує розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на день набрання чинності зазначеним Законом, а кримінальне провадження за статтею 368⁵ Кримінального кодексу України, предметом злочину в якому були ці активи, закрите на підставі пунктів 3, 4, 5, 8, 10 частини першої статті 284 КПК України і відповідне рішення набуло статусу остаточного;

3) доходів, отриманих від зазначених вище активів.

- частина друга статті 290 ЦПК України

12. Який розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб встановлено на день набрання чинності Законом України від 31.10.2019 № 263-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів»?

Прожитковий мінімум для працездатних осіб станом на 28.11.2019 становить 2007 грн.

- стаття 7 Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік»

13. Яку межу вартості активів встановлено статтею 368⁵ Кримінального кодексу України?

Стаття 368⁵ Кримінального кодексу України встановлює кримінальну відповідальність за набуття особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, активів, вартість яких більше ніж на шість тисяч п'ятсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян перевищує її законні доходи.

Згідно з пунктом 5 Розділу XX Податкового кодексу України якщо норми інших законів містять посилання на неоподатковуваний мінімум доходів громадян, то для цілей їх застосування використовується сума в розмірі 17 гривень, крім норм адміністративного та кримінального законодавства в частині кваліфікації адміністративних або кримінальних правопорушень, для яких сума неоподатковуваного мінімуму встановлюється на рівні податкової соціальної пільги, визначеної підпунктом 169.1.1 пункту 169.1 статті 169 розділу IV цього Кодексу для відповідного року.

Податкова соціальна пільга у 2019 році становила 960,5 грн, у 2020 році становить 1051 грн.

Отже, для цілей статті 368⁵ Кримінального кодексу України активи особи повинні перевищувати її законні доходи у 2019 році на 6 243 250 грн, у 2020 році – на 6 831 500 грн.

- стаття 368⁵ КК України

- стаття 7 Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік»

- підпункт 169.1.1 пункту 169.1 статті 169 розділу IV ПК України

14. Якою може бути вартість незаконно здобутих активів у справах про визнання їх необґрунтованими та стягнення в дохід держави?

Для цілей глави 12 ЦПК України вартість незаконно здобутих активів повинна перевищувати законні доходи особи мінімум на 1 003 500 грн, верхня межа вартості незаконно здобутих активів у 2019 році може сягати 6 243 249 грн, у 2020 році – 6 831 499 грн.

- стаття 368⁵ КК України
- стаття 7 Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік»
- підпункт 169.1.1 пункту 169.1 статті 169 розділу IV ПК України

15. Яким чином визначається вартість активів у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави?

Для визначення вартості активів, які є предметом позову, застосовується вартість їх набуття, а у разі їх набуття безоплатно чи за ціною, нижчою за мінімальну ринкову, мінімальна ринкова вартість таких або аналогічних активів на дату набуття.

При визначенні різниці між вартістю набутих активів і законними доходами не враховуються активи, враховані при кваліфікації діяння у триваючому кримінальному провадженні за статтею 368⁵ КК України, у рішенні про закриття кримінального провадження, крім випадків його закриття на підставі пунктів 3, 4, 5, 8, 10 частини першої статті 284 КПК України, або у вирокі суду за зазначеною статтею КК України, які набрали законної сили.

- частини третя, шоста статті 290 ЦПК України

16. Що означає термін «активи»?

«Активи» для цілей глави 12 ЦПК України означає грошові кошти (у тому числі готівкові кошти, кошти, що перебувають на банківських рахунках чи на зберіганні у банках або інших фінансових установах), інше майно, майнові права, нематеріальні активи, у тому числі криптовалюти, обсяг зменшення фінансових зобов'язань, а також роботи чи послуги, надані особі, уповноваженій на виконання функцій держави чи місцевого самоврядування.

- пункт перший частини восьмої статті 290 ЦПК України

17. Що необхідно розуміти під «набуттям активів»?

Під «набуттям активів» для цілей глави 12 ЦПК України потрібно розуміти набуття активів особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у власність, а також набуття активів у власність іншою фізичною або юридичною особою, якщо доведено, що таке набуття було здійснено за дорученням особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, або що особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, може прямо чи опосередковано вчиняти щодо таких активів дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними.

- пункт другий частини восьмої статті 290 ЦПК України

18. Які доходи є законними?

Термін «законні доходи» для цілей глави 12 ЦПК України означає доходи, правомірно отримані особою із законних джерел, зокрема:

- доходи суб'єкта декларування або членів його сім'ї у вигляді заробітної плати (грошового забезпечення), отримані як за основним місцем роботи, так і за сумісництвом, гонорари, дивіденди, проценти, роялті, страхові виплати, благодійна допомога, пенсія, доходи від відчуження цінних паперів та корпоративних прав, подарунки та інші доходи;

- наявні у суб'єкта декларування або членів його сім'ї грошові активи, у тому числі готівкові кошти, кошти, розміщені на банківських рахунках або які зберігаються у банку, внески до кредитних спілок та інших небанківських фінансових установ, кошти, позичені третім особам, а також активи у дорогоцінних (банківських) металах.

- пункт 5 частини восьмої статті 290 ЦПК України

- пункти 7, 8 частини першої статті 46 Закону України «Про запобігання корупції»

19. До повноважень яких органів належить вжиття заходів щодо виявлення необґрунтованих активів та зборю доказів їх необґрунтованості?

Такими повноваженнями наділені Національне антикорупційне бюро України та Спеціалізована антикорупційна прокуратура, а у визначених законом випадках – Державне бюро розслідувань та Генеральна прокуратура України.

- частина п'ята статті 290 ЦПК України

- пункти 10, 11 частини першої статті 16 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України»

- пункт 2 частини першої статті 2, пункт 3 частини п'ятої статті 8, абзац четвертий частини третьої статті 23 Закону України «Про прокуратуру»

- пункт 8¹ частини першої статті 6, пункт 10 частини першої статті 7 Закону України «Про Державне бюро розслідувань»

20. В яких випадках до участі у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави залучаються треті особи?

У разі якщо ухвалення судового рішення щодо визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави може вплинути на права та обов'язки третіх осіб щодо таких активів, позивач зобов'язаний одночасно з пред'явленням позову повідомити про це таких третіх осіб і подати до суду заяву про залучення їх до участі у справі як третіх осіб, які не заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору. До такої заяви мають бути додані докази про направлення копій заяви особам, про залучення яких як третіх осіб подана заява.

- частина сьома статті 290 ЦПК України

21. На кого покладається обов'язок доведення зв'язку активів з особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та їх необґрунтованість?

У справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави позивач зобов'язаний навести у позові фактичні дані, які підтверджують зв'язок активів з особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та їх необґрунтованість, тобто наявність визначеної частиною другою статті 290 ЦПК України різниці між вартістю таких активів та законними доходами такої особи. У разі визнання судом достатньої доведеності зазначених фактів на підставі поданих позивачем доказів спростування необґрунтованості активів покладається на відповідача.

- абзац другий частини другої статті 81 ЦПК України

22. До компетенції якого органу належить представництво інтересів держави у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави?

Представництво інтересів держави у суді у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави здійснюється прокурорами Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, а у визначених законом випадках – прокурорами Офісу Генерального прокурора в порядку та на підставах, визначених ЦПК України.

- частина перша статті 290 ЦПК України

- пункт 2 частини першої статті 2, пункт 3 частини п'ятої статті 8, абзац четвертий частини третьої статті 23 Закону України «Про прокуратуру»

23. В яких випадках суд визнає активи необґрунтованими?

Суд визнає необґрунтованими активи, якщо на підставі поданих доказів не буде встановлено, що активи або грошові кошти, необхідні для придбання активів, щодо яких поданий позов про визнання їх необґрунтованими, були набуті за рахунок законних доходів.

- частина перша статті 291 ЦПК України

24. В яких випадках право власності вважається набутим правомірно?

Право власності вважається набутим правомірно, якщо інше прямо не впливає із закону або незаконність набуття права власності чи необґрунтованість активів, які перебувають у власності, не встановлені судом.

- частина друга статті 328 ЦК України

25. Критерії оцінки доказів

У справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави суд виносить рішення на користь тієї сторони, сукупність доказів якої є більш переконливою порівняно з сукупністю доказів іншої сторони.

- частина четверта статті 89 ЦПК України

26. Забезпечення доказів

Забезпечення доказів у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави здійснюється Вищим антикорупційним судом за заявою прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, а у випадках, передбачених законом, – також за заявою прокурора Генеральної прокуратури України.

Закон України «Про судовий збір» не містить положень щодо звільнення від сплати судового збору за подання заяви про забезпечення доказів у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави.

- абзац другий частини четвертої статті 116 ЦПК України

- Закон України «Про судовий збір»

27. Забезпечення позову

У справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави позов забезпечується, зокрема, накладенням арешту на активи, які є предметом спору, чи інші активи відповідача, які відповідають їх вартості.

Суд може прийняти рішення про накладення арешту на активи, які є предметом спору у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, чи на інші активи відповідача, які відповідають вартості оспорюваних активів, із заборонаю користування у виняткових випадках з метою забезпечення збереження таких активів та їх економічної вартості.

- пункт 1¹ частини першої статті 150 ЦПК України
- абзац другий частини п'ятої статті 153 ЦПК України

28. Закон України «Про судовий збір» не містить положень щодо звільнення від сплати судового збору за подання заяви про забезпечення позову у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави.

- Закон України «Про судовий збір»

29. Спеціальні вимоги до заяви про забезпечення позову

У заяві про забезпечення позову шляхом накладення арешту на активи, які є предметом спору у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, мають бути наведені у достатньому обсязі дані, які дають змогу вважати активи необґрунтованими, а у заяві про забезпечення позову шляхом накладення арешту на інші активи відповідача, які відповідають вартості активів, які є предметом спору, – також обґрунтування неможливості накладення арешту саме на оспорювані активи. Якщо у такій заяві про забезпечення позову порушується питання про її розгляд без повідомлення відповідача, у ній також має бути наведено належне обґрунтування такої необхідності.

- частина третя статті 151 ЦПК України

30. Особливості розгляду заяв про забезпечення позову

Заява про забезпечення позову шляхом накладення арешту на активи, які є предметом спору у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, чи на інші активи відповідача, які відповідають вартості оспорюваних активів, розглядається судом не пізніше трьох днів з дня її надходження у судовому засіданні з повідомленням сторін. Суд може прийняти рішення про розгляд такої заяви без повідомлення відповідача, у разі якщо позивач у заяві наведе у достатньому обсязі дані про те, що внаслідок такого повідомлення ефективність заходу забезпечення позову може бути поставлена під загрозу.

- частина п'ята статті 153 ЦПК України

31. Передача арештованих активів для здійснення заходів з управління

Активи, вартість яких дорівнює або перевищує 200 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня відповідного року (станом на 1 січня 2020 року мінімальна заробітна плата становить 4723 грн), які є предметом спору у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави і на які накладено арешт із заборонаю користування, передаються за письмовою згодою власника, а в разі її відсутності – судом Національному агентству України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, для здійснення

визначених законом заходів з управління ними. Суд зобов'язаний розглянути зазначене питання у судовому засіданні з повідомленням відповідача.

- абзац третій частини п'ятої статті 153 ЦПК України

32. Обов'язок суду щодо надіслання судових рішень про заборону вчиняти певні дії, накладення арешту, визнання активів необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави

Якщо судовим рішенням відповідачеві заборонено вчиняти певні дії або накладено арешт на його майно і виконання такого рішення потребуватиме вчинення дій органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими чи службовими особами, в тому числі внесення записів до відповідних реєстрів, копія такого судового рішення також надсилається судом цим органам та (або) особам у порядку та строки, визначені цією статтею для негайного виконання (протягом двох днів з дня його складення у повному обсязі).

Копія судового рішення про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, **яке набрало законної сили**, також надсилається судом відповідному державному органу, органу місцевого самоврядування, керівникові підприємства, установи чи організації, державному чи виборному органу, уповноваженому на прийняття рішення щодо звільнення або припинення повноважень особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, якої стосується відповідне судове рішення про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави.

- частини п'ята та восьма статті 272 ЦПК України

33. Суд, який ухвалив рішення про визнання активів судді або активів, набутих за його дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 ЦПК України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави, негайно повідомляє про це Вищу раду правосуддя, Вищу кваліфікаційну комісію суддів України та Державну судову адміністрацію України.

- частина перша статті 122¹ Закону України «Про судоустрій і статус суддів»

34. Які правові наслідки визнання активів необґрунтованими?

Активи, визнані судом необґрунтованими, стягуються в дохід держави.

Якщо суд визнає необґрунтованими частину активів, в дохід держави стягується частина активів відповідача, яка визнана необґрунтованою, а у разі неможливості виділення такої частини – її вартість.

У разі неможливості звернення стягнення на активи, визнані необґрунтованими, на відповідача покладається обов'язок сплатити вартість таких активів або стягнення звертається на інші активи відповідача, які відповідають вартості необґрунтованих активів.

- частини перша-третья статті 292 ЦПК України

- частина друга статті 69 Закону України «Про запобігання корупції»

35. В якому порядку здійснюється стягнення в дохід держави активів, визнаних судом необґрунтованими?

Стягнення в дохід держави активів, визнаних судом необґрунтованими, або інших активів відповідача, які відповідають вартості необґрунтованих активів, здійснюється в

порядку, встановленому Законом України «Про виконавче провадження», крім випадків здійснення такого стягнення в порядку, встановленому Законом України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів».

- частина четверта статті 292 ЦПК України

36. Чи є підставою для припинення права власності визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави?

Право власності припиняється у разі визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави.

- пункт 12 частини першої статті 346 ЦК України

37. Які правові наслідки для особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, має набрання законної сили рішенням суду про визнання її активів або активів, набутих за її дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 ЦПК України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави?

Така особа підлягає звільненню з посади в установленому законом порядку.

- абзац другий частини другої статті 65 Закону України «Про запобігання корупції»

Зокрема:

повноваження сільського, селищного, міського голови, вважаються достроково припиненими

- пункт 3² частини першої статті 79 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»;

повноваження старости достроково припиняються

- пункт 5¹ частини першої статті 79-1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»;

повноваження Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини припиняються

- пункт 6 частини першої статті 9 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»;

посадові особи місцевого самоврядування підлягають звільненню з посади у порядку, визначеному Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні»

- частина третя статті 20 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування»;

повноваження депутата місцевої ради без прийняття рішення відповідної ради достроково припиняються

- пункт 7¹ частини першої статті 5 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад»;

повноваження члена Центральної виборчої комісії достроково припиняються

- пункт 10 частини четвертої статті 30 Закону України «Про Центральну виборчу комісію»;

особи рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України підлягають звільненню із служби у триденний строк з дня отримання відповідним органом або установою виконання покарань копії відповідного судового рішення, яке набрало законної сили

- абзац п'ятий частини восьмої статті 14 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України»;

контракт припиняється (розривається), а військовослужбовці, які проходять військову службу за контрактом, звільняються з військової служби

- підпункти «н» пункту 1 частини п'ятої статті 26 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу»,

- підпункт «л» пункту 2 частини п'ятої статті 26 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу»;

військовослужбовці, які проходять кадрову військову службу, звільняються з військової служби

- підпункт «ї» пункту 1 частини шостої статті 26 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу»,

- підпункт «и» пункту 2 частини шостої статті 26 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу»;

повноваження Голови Національного агентства з питань запобігання корупції достроково припиняються

- пункт 10 частини п'ятої статті 5 Закону України «Про запобігання корупції»;

прокурор звільняється з посади

- пункт 3-1 частини першої статті 51 Закону України «Про прокуратуру»;

повноваження члена Вищої ради правосуддя припиняються

- пункт 7 частини першої статті 25 Закону України «Про Вищу раду правосуддя»;

голова, інший член Рахункової палати до закінчення строку його повноважень звільняються з посади Верховною Радою України

- пункт 8 частини сьомої статті 20 Закону України «Про Рахункову палату»;

поліцейський звільняється зі служби в поліції, а служба в поліції припиняється

- пункт 10 частини першої статті 77 Закону України «Про Національну поліцію»;

державна служба припиняється

- пункт 4¹ частини першої статті 84 Закону України «Про державну службу»;

директор Національного антикорупційного бюро України звільняється з посади

- пункт 13 частини четвертої статті 6 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України»;

повноваження члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України припиняються

- пункт 7 частини першої статті 97 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»;

повноваження Директора Державного бюро розслідувань, першого заступника Директора Державного бюро розслідувань і заступника Директора Державного бюро розслідувань припиняються

- пункт 6 частини четвертої статті 10 «Про Державне бюро розслідувань»;

члени Кабінету Міністрів України звільняються Верховною Радою України в порядку, визначеному частиною першою статті 18 Закону України «Про Кабінет Міністрів України»

- пункт 4 частини четвертої статті 45 Закону України «Про Кабінет Міністрів України»;

повноваження судді припиняються

- частина друга статті 122¹ Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

38. Питання стягнення, конфіскації незаконно отриманого майна (доходів, активів) були предметом розгляду Європейського суду з прав людини у справах:

- «Гогігідзе та інші проти Грузії»
- «Батлер проти Сполученого Королівства»
- «Силицькієне проти Литви»
- «Раймондо проти Італії»
- «Аркурі та інші проти Італії»
- «Морабіто та інші проти Італії»
- «Ріела та інші проти Італії»
- «Сан проти Росії»
- «С. М. проти Франції»
- «Ейр Канада проти Сполученого Королівства»
- «Філіпс проти Сполученого Королівства»
- «Уелч проти Сполученого Королівства»
- «Ван Офферен проти Нідерландів»
- «Саккочча проти Австрії»
- «Денисова і Моїсеєва проти Росії»
- «Фонд Дасса та інші проти Ліхтенштейну»
- «Грейсон і Барнхем проти Сполученого Королівства»
- «Агосі проти Сполученого Королівства»
- «Перре проти Італії»
- «Йілдирим проти Італії»
- «Руммі проти Естонії»
- «Вейтс проти Естонії»
- «Йокела проти Фінляндії»
- «Хэндисайд проти Сполученого Королівства»

**Відділ судової статистики,
аналітичної роботи та узагальнення судової практики**

квітень 2020